

Ağdam: sabaha açılan qapılar

Ağdam təbiətin yaratdığı canlı muzeyi xatırladırdı, bu qədim diyarın hər daşının altında bir tarix yatırdı, burada zəngin yataqlar var idi. Ermənistanın hərbi təcavüzü rayonun iqtisadiyyatına, mədəni həyatına, ən əsası isə insanların taleyinə çox ağır zərbələr vurub. Erməni vandalizmi qədim bir şəhəri yer üzündən silib, onun xarabalıqları haqdan və ədalətdən danışmağı sevdən dünyanın gözü qarşısında yüz minlərlə insanın acı taleyindən xəbər verir.

Bu gün cəbhə bölgəsində, düşmənlə silahlarının susmadığı barıt qoxulu torpaqda insanlar əkin-biçinlə məşğul olur, qurub-yaradır, ötən müharibənin vurduğu yaraları sağaldır, problemləri aradan qaldırır və gələcəyə çox nikbin baxırlar. Ağdamlıların yekdil fikri belədir ki, ötən illər ərzində onlara göstərilən dövlət qayğısına əməli işlərlə cavab versinlər. Dövlətimizin başçısı cənab İlham Əliyevin diqqət və qayğısı sayəsində rayon ərazisində yeni qəsəbələr salınıb, müharibədən zərər görmüş binalar, evlər bərpa olunur.

Vaxtilə rayonun ən ucqar kəndi hesab olunan Quzanlıya indi şəhər statusunun verilməsinin vaxtı çatıb. Qədim tarixi olan Xındırstan kəndi, eləcə də Cəmənli, Qaradağlı, Zəngişalı, Uçoğlan və digər kəndlərdə də əhalinin həyat şəraiti daha da yaxşılaşır, yeni evlər tikilir, gənc ailələrin sayı durmadan artır. Yaralı torpaq öz övladlarının zəhməti, təəssübkeşliyi, doğma yurda məhəbbəti sayəsində, sözün əsl mənasında öz tarixinin yeni səhifələrini yazır.

Ötən əsrin 70-80-ci illərində Ağdam həm iri kənd təsərrüfatı rayonu, həm də böyük sənaye mərkəzi kimi şan-şöhrət qazanmışdı. Ağ damlı bu şəhər eyni zamanda mədəniyyət ocağı, teatr, musiqi mərkəziydi. Bu qədim yurd yeri görkəmli insanların, alimlərin, məşhur muğam ustalarının, yazıçı və sairələrin, əmək qəhrəmanlarının beşiyi kimi yaddaşlara hopub.

Məşhur məsələdə deyildiyi kimi, burada bir uşağı küsdürəndə muğam üstündə ağlayıb, Ağdam həm də Qarabağın toy otağıydı, öz ənənəsi, dəst-xətti olan muğam ustaları Azərbaycanın mədəniyyətinə, incəsənətinə, muğam dünyasına sanballı töhfələr veriblər. Bu gün onların adı qürur və iftixar hissi ilə çəkilir, dövlət tərəfindən layiqincə qiymətləndirilir.

Bəşəriyyətin mənəvi irsinin incilərindən olan muğamın təbliği və inkişafı istiqamətində dövlətimiz tərəfindən son illərdə görülən sanballı işlərə Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu da tarixi töhfələr verir. Fondun həyata keçirdiyi layihələrin nəticəsidir ki, 2003-cü ildə UNESCO həm milli, həm də bəşər mədəniyyəti üçün Azərbaycan muğamının bədii dəyərini etiraf etdi. Muğam UNESCO-nun qey-

ri-maddi irsinin şah əsərləri siyahısına salınıb.

Quzanlı qəsəbəsində istifadəyə verilən Muğam Mərkəzi ağdamlılara dövlət tərəfindən göstərilən ən böyük diqqət və qayğının bariz nümunəsidir. Ağdam Muğam Mərkəzinin inşasına 2016-cı ilin oktyabrında başlanılıb. İnşaat işləri bu ilin sentyabrında başa çatdırılıb. Muğam Mərkəzinin ərazisi 7782 kvadratmetr, tikintialtı sahəsi isə 1800 kvadratmetrdir. İkimərtəbəli bina yüksək zövqlə müasir səviyyədə inşa olunub. Burada qrim, gözəlmə, texniki, inzibati, yardımçı və digər otaqlar yaradılıb.

Mərkəzdə musiqi alətlərinin təmiri emalatxanası da fəaliyyət göstərəcək. Bu mərkəzin konsert zalı da müasirliyi ilə seçilir. Buradakı 328 yerlik konsert zalında müxtəlif mədəni tədbirlər, o cümlədən muğam gecələri keçirmək üçün hərtərəfli şərait var. Mərkəzdəki sinif otaqlarında muğamın sirlərinə yiyələnmək üçün bütün imkanlar mövcuddur. Muğam Mərkəzinin yerləşdiyi ərazi abadlaşdırılıb, 0,6 hektar sahədə istirahət parkı yaradılıb, yaşillıq zolağı salınıb, gül kolları əkilib, işıqlandırma sistemi quraşdırılıb.

Bu ilin noyabr ayının əvvəlində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ağdam rayonuna səfər zamanı Muğam Mərkəzinin açılışında iştirak ediblər. Burada Azərbaycanın görkəmli muğam ustaları ilə keçirilən görüşdə dövlət başçısı İlham Əliyev görülən işlərə yüksək qiymət verərək deyib:

—Biz son illər ərzində Ağdam rayonunun inkişafına da böyük diqqət göstərmişik. Rayonun infrastrukturunun yenilənməsi, yaradılması istiqamətində böyük işlər görülüb. Bu gün biz gözəl Muğam Mərkəzinin açılışını qeyd edirik. Eyni zamanda, bu gün Ağdam rayonunda xalça fabrikinin açılışı gözənlir, iki yol layihəsinin açılışını qeyd edirik.

Bu yolların uzunluğu 66 kilometrdir. Ümumiyyətlə, deyə bilərəm ki, Ağdam rayonunun yol infrastrukturunu təxminən 95 faiz təzələni, yeni yollar salınıb. Elektrik enerjisi ilə bağlı heç bir problem yoxdur. Ağdam rayonunda qazlaşdırmanın səviyyəsi 98 faizdir. İcməli su və suvarma suyu ilə bağlı problemləri həll etmək üçün mən 2016-cı ildə 30 subartezian quyusunun qazılması haq-

qında Sərəncam imzalamışam. Növbəti Sərəncam imzalanacaq və əlavə 35 subartezian quyusunun qazılması, eyni zamanda, yeni məktəbin tikintisi təmin ediləcəkdir.

Əvvəlki illərdə Ağdam rayonunda xəstəxana, doğum evi, uşaq xəstəxanası, Olimpiya İdman Kompleksi tikilib. Ağdam rayonu ərazisində 18 yeni köçkün qəsəbəsi salınıb. Mənə verilən məlumatlara görə, Ağdam rayonunda hazırda 93 min insan yaşayır. Onların bir hissəsi hələ ki, öz doğma kəndlərində yaşamırlar, çünki kəndləri işğal altındadır, amma yenə də Ağdam rayonunun ərazisində yaşayırlar. Gün gələcək, onlar öz doğma kəndlərinə qayıdacaqlar, gün gələcək belə gözəl, möhtəşəm Muğam Mərkəzi Ağdam şəhərində yaradılacaqdır.

Cəbhə bölgəsində avtomobil yollarının tikintisinə ciddi diqqət göstərilir. Yol rahatlığı, mədəniyyət, inkişaf deməkdir. Bölgədə istehsal olunan kənd təsərrüfatı məhsulları maneəsiz bazarlara çatdırılır. Tərtər-Hindarx avtomobil yolunun 18-41-ci kilometrlik hissəsi və Ağdam-Hindarx-Ağcabədi avtomobil yolunun 23-37-ci kilometrlik hissəsində görülən yenidənqurma işləri başa çatdırılıb. Bundan başqa, Quzanlı-İmamqulubəyli-Orta Qərvənd-Xındırstan avtomobil yolu da istifadəyə verilib. Əfətli-Hacituralı-Həsənhanlı avtomobil yollarının tikintisi başa çatdırılıb.

Vaxtilə adı dillərdə gəzən, şöhrəti dünyanı dolaşan, bir çox mötəbər sərgilərdə layiqli yer tutan, onların cəhiz tədarükündə başda dayanan, gözəlliyi və rəngarəngliyi ilə diqqəti daha çox cəlb edən Ağdam xalçaları xalqımızın xalçaçılıq mədəniyyətində özünəməxsus yer tutur. Qədimliyi ilə seçilən bu xalçalar Azərbaycan dekorativ təbii sənətinin nadir incilərindən hesab olu-

nur. İşğaldan əvvəl bu qədim tarixi olan şəhərdə böyük xalçaçılıq fabriki fəaliyyət göstərirdi.

Bu istehsal müəssisəsində Qarabağ xalçalarının ən qədim çeşniləri və müasir naxışları ilə toxunan xalçalar qiymətli sənət əsəri kimi qorunub saxlanılır, eyni zamanda dünyanın bir çox ölkələrinə ixrac olunurdu. Ermənistanın hərbi təcavüzü bu qədim el sənətinə də ağır zərbə vurdu, təcrübəli və mahir xalçaçılar öz yurdlarından didərgin düşdülər.

Məcburi köçkünlərin həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması və məşğulluğunun təmin edilməsi istiqamətində dövlət tərəfindən həyata keçirilən ardıcıl tədbirlər, bununla bağlı Dövlət Proqramının qəbul edilməsi, Prezident İlham Əliyevin diqqət və qayğısı sayəsində həyatın bütün sahələrində inkişafa nail olunub. O cümlədən də, xalçaçılıq sənəti yeni mərhələyə qədəm qoyub.

"Azərxalça" ASC-nin filiallarından biri də xalçaçılığın zəngin ənənələrinin qorunub saxlanması və inkişaf etdirilməsində mühüm rol oynayan Ağdam rayonunda yaradılıb.

Buradakı xalça istehsalı emalatxanasında 80 nəfərdən çox toxucu çalışır. Onların əksəriyyəti gənclərdir. Toxucular "Azərxalça"nın təşkil etdiyi tədris-hazırlıq kurslarında bu sənətin sirlərinə yiyələnilər. Emalatxanada inkişafda min kvadratmetrə yaxın məhsul istehsal edilib, 120 xalça kəsilib.

Quzanlıdakı fabrikdə Qarabağ qrupu Azərbaycan xalçalarının toxunmasına üstünlük verilir. Bu da tarixi Qarabağ xalçalarının yaşadılmasına xidmət edir. Qarabağ hər zaman özünün yüksək bədii zövqlə toxunmuş xalçaları ilə məşhur olub.

1960-1970-ci illərdə respublikada kənd təsərrüfatının ümumi inkişafı, Ağdam Atçılıq Zavodunun maddi-texniki

bazasının möhkəmləndirilməsi, cıdır yarışlarına marağın artması Qarabağ atının inkişafına münbit şərait yaradıb. Zavod yaradıldıqdan sonra cins daxilində ailə və xətlərin formalaşması, bir sıra Ümumittifaq sərgilərində və yarışlarda Qarabağ atları fəal iştirak ediblər. 1956-cı ildə sovet hökuməti tərəfindən İngiltərə kraliçası II Yelizavetaya "Zaman" adlı Qarabağ atının hədiyyə edilməsi bu atların məşhurluğuna bir misaldır. 1980-ci illərdə Moskva auksionu vasitəsilə Qarabağ atlarının bir çox xarici dövlətlərə, o cümlədən Almaniyaya, Hollandiyaya, İsveçrəyə, İtaliyaya, Fransaya və digər ölkələrə satılması cinsin yayılmasında mühüm rol oynayıb.

XX əsrin sonlarında Ermənistanın ölkəmizə hərbi təcavüzü Qarabağda atçılıq təsərrüfatına da ağır zərbə vurub. 1993-cü ildə Ağdam rayonunun erməni təcavüzkarları tərəfindən işğal edilməsindən sonra Azərbaycanın milli sərvəti, yerli genofondumuzun əsaslarından olan Qarabağ atları köçkünlük həyatı ilə üz-üzə qalıb.

Prezident İlham Əliyevin "Azərbaycan Respublikasında Qarabağ atı cinsinin inkişafına əlavə dəstək haqqında" 2014-cü il 19 noyabr və "Heyvandarlığın maddi-texniki təchizatının yaxşılaşdırılması ilə bağlı tədbirlər haqqında" 2015-ci il 21 avqust tarixli sərəncamları isə Qarabağ atının genofondunun qorunması, tarixi şöhrətinə özünə qaytarılmasında mühüm rol oynayır.

Təcrübəli təsərrüfatçı Maarif Hüseynov deyir ki, Qarabağ atı cinsinin damazlıq özəyinin qorunması və inkişaf etdirilməsi, seleksiya-damazlıq işlərinin elmi əsaslarla aparılmasının təmin edilməsi məqsədilə imzalanan bu sərəncamlar Qarabağ atının genofondunun təkrar özünə qaytarılmasında böyük rol oynayır. Uzun müddət atçılıq sahəsində işləmiş mütəxəssis olaraq, bir qarabağlı kimi Qarabağ atlarının şan-şöhrətinin özünə qaytarılması üçün görülən işlərə görə Prezident İlham Əliyevə minnətdarlığımı bildirirəm.

Qarabağ Atçılıq Kompleksinin açılışında iştirak edən Prezident İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva burada yaradılan şəraitlə yaxından tanış olmuşlar. Xam torpaq ərazisində Ağdam atçılıq təsərrüfatı üçün müasir kompleks inşa edilib. Kompleks 34 hektar ərazini əhatə edir. Layihəyə əsasən kompleksdə nəzarət buraxılış binası, inzibati bina, konfrans salonu, tövlələr, atların gəzinti meydançası, açıq və qapalı manejlər, qaçış zolaqları, məşq qurğusu, klinika, doğumxana, süni mayalanma laboratoriyası, nalbənd və sərrac emalatxanası, su, yem,

təsərrüfat və gübrə anbarları, avtopark, işçilərin yaşayış yeri və sair inşa edilib.

Ağdam həm də kənd təsərrüfatı rayonudur. Burada əhəmiyyətli əkinçilik ənənəsi mövcuddur. Aqrar sahədə bu il 44 min 655 ton buğda, 7505 ton arpa, 80 min 728 ton tərəvəz, 5923 ton kartof, 15 min 118 ton şəkər çuğunduru istehsal edilib. Bundan başqa, rayon kəndçüləri tərəfindən 17,1 ton barama tədarük olunub. Hazırda 3100 hektar sahədə becərilən pambığın yığılı başa çatdırılıb.

Quzanlı qəsəbəsində akademik Xudu Məmmədov adına küçəyə asfalt-be-ton örtük salınıb. 360 şagird yerlik orta məktəb binasının inşası davam etdirilir. Bu günlərdə İmamqulubəyli kəndində tibb məntəqəsinin tikintisinə başlanılıb.

Mübaligəsiz demək olar ki, rayonda həyata keçirilən tədbirlər, sosial-iqtisadi inkişafa diqqətin artırılması, uzun illərdən bəri əhalini narahat edən Dördyol-Quzanlı avtomobil yolunun yenidən qurulması, xalqa sarı atılan addımlar, səmimi münasibətin yaradılması insanların fəallığının artmasına, onlarda dərin bir inamın yaranmasına səbəb olub. Yaralı və barıt qoxulu torpağın bu gün və uğurları ağdamlıları sözün əsl mənasında yeni bir mücadiləyə sövq edib.

Cəmiyyətdə gedən prosesləri özündə əks etdirən, cəmiyyətin döyünən nəbzi sayılan vətəndaş müraciətlərini təhlil etmək, onların sayını, mövzularını, bəhs etdikləri problemləri və bunların həlli üçün görülən tədbirləri araşdırmaq, öyrənmək dövlət idarəetməsində mühüm vasitələrdən biridir.

Dövlətimizin başçısı hər bir vətəndaşın Prezidenti olduğu üçün dəfələrlə qeyd edərək, insanlara qarşı diqqətli olmağı, xalqa xidmət göstərməyi və bununla da Azərbaycan dövlətini daha da gücləndirməyi dövlət qulluqçularının qarşısında bir vəzifə kimi qoyub.

Bütün bu tövsiyə və tapşırıqları öz fəaliyyətində rəhbər tutan rayon icra hakimiyyəti aparatında bu həssas məsələyə yeni yanaşma və obyektivlik ön plana çəkilib. Fəaliyyətə başladığı ilk gündən rayon icra hakimiyyətinin başçısı Vaqif Həsənov mütəmadi olaraq əhali ilə görüşlər keçirir, onları narahat edən problemlərin həll edilməsinə var qüvvə ilə çalışır.

Qarşıda isə görülməsi bir çox işlər var. Ağdamın keçmiş şöhrətini geri qaytarmaq üçün rayonda bütün qüvvələr səfərbər olunub, torpaqlarımızı işğaldan azad edilməsi üçün hamı Ali Baş Komandanın əmrini gözləyir.

Salman ALIOĞLU,
"Respublika".

